

Vinko Vodopivec

MEJNIKI

Ključne besede

mejnik, obelisk, simbol, rodnost, nagrobnik, Veneti, Etruščani, Slovenci

Key words

abuttal, obelisk, symbol, fertility, tumbstone, Veneti, Etruscans, Slovenes

Abstract

BOUNDARY STONES

Žunkovič cites many pillar stones as the border stones, which should be seen either in relief or in the inscriptions on them. Reliefs have many symbolic meanings, which bear witness to the cult of fertility; inscriptions on these pillar stones are understandable in Slovenian and are of burying nature.

Reliefni obelisk

Značilen je kamnit kvadraten obelisk iz Husiatina v Galiciji visok 2,7 m s stranico 34 cm, ki je prikazan na sliki 1 [1].

Žunkovič [1]

Štiri stranske ploskve so oblikovane tako, da so relievi v isti višini. Štirje obrazi pod istim klobukom kažejo na to, da smo na nevarnem mejnem območju Galicije in Podolja. Štiri strani lahko predstavljajo štiri najstarejše može ali vodje občin, združenih za skupno obrambo proti nasprotniku, lahko pa so to štirje mejni opazovalci. Očitno gre za štiripomenski kamen, ki pomeni lastniško štirimejo [1].

Komentar

Obrazložitev obeliska in reliefov kot mejnika je vprašljiva, saj ne upošteva simbolike, ki je starim ljudstvom pomenila bistveno več kot pa lastnina sama zase.

Vodopivec

Simboli so številni: vremenski, lovski, ljubezenski, spolni in rodni; posebej pa so simbolna tudi števila [2].

- 1 Lastna oseba, en bog ali vsaj najvišje božanstvo, en partner itd.
- 2 Moški in ženska, dve različni naravi v živalskem svetu, dve skladni strani telesa, itd.
- 3 Tribog ali trojica v različnih povezavah, otrok kot tretji, itd.
- 4 Vzhod – zahod – sever – jug, nebo – zemlja – levo – desno ali spredaj – zadaj, itd.
- 5 Pet prstov na roki, itd, itd.

Število štiri ima v verovanju starih ljudstev močan simbolni pomen, ki se ga da razbrati tudi na tem obelisku, saj so stranske ploskve enako ali podobno izdelane, kar pomeni, da je temelj življenja povsod enak.

Tudi po višini so štirje za rod pomembni deli: klobuk, ki združuje družino in rod, ženska, ki spočne in rodi, otroci kot sad in bodočnost družine ter mož, ki podpira tako ženo kot otroke ter omogoča rodu preživetje.

Slika 1: Kvadraten obelisk z reliefi na vseh štirih straneh [1]

Nedvoumno je poudarjena ženska, ki po spolni združitvi nudi zavetje razvijajočemu otroku, ga rodi in hrani s svojim mlekom. S klobukom vred ima tudi štiri dele: klobuk predstavlja srce, ki združuje družino, prsi kot hrano otroku, zakrito nožnico kot vabilo k združitvi in rodnosti ter noge, ki omogočajo njeno raznovrstno dejavnost.

Prav poudarek ženski pomembnosti je značilnost naših prednikov, saj je bila ženska vedno enakopravna moškemu in to tudi v širšem rodovnem pomenu.

Simbolika obeliska

Od zgoraj navzdol: enoten klobuk, ki združuje, pod njim štiri ženske postave do boka nato nož v nožnici s konjem, nato spodnji del ženskih nog, nato otroške figurice in spodaj štirje možaki, ki vse skupaj drže.

Na vrhu pod enotnim klobukom so v vseh štirih smereh v prvih treh razdelkih liki žensk ali boginj rodnosti, ki zakrivajo ali kažejo na prsa in nožnico. Dve ženski imata v rokah posebno znamenje: rog plodnosti in cvet kot znak oploditve.

Nožnica ni vidna, saj jo zakriva vmesni del, ki ni jasno razviden, saj je le na eni strani viden konj pod nožem v nožnici. Nož v nožnici lahko simbolno pomeni spolno združitev, konj pa zopet pomeni blagostanje, saj je še danes pregovor: Si na konju – si uspešen! Blagostanje je tudi družina in rod ter otroci, ki rod nadaljujejo. Nad nožem je povezava z nožnico - vagino, kar tako razlago dodatno potrjuje.

Pod simbolno uspešno oploditvijo so značilne ženske noge, ki nosijo telo in omogočajo njegovo delovno, oplodno in rodno uspešnost.

Pod nogami so otroci kot sad oploditve, saj kljub nakazanim prsim, po obleki in celotnemu videzu nedvoumno kažejo otroško podobo.

Vse to nosijo štirje značilni možaki močnih postav z brki, kar zopet poudarja življenjsko naravnost moških k preskrbi žena in otrok.

Prvi napis

Prvi napis je verjetno etruščanski in je prikazan na sliki 2.

Žunkovič [1]

Najstarejši mejnik z etruščanskim napisom so našli pri vasi Novi blizu Rochetta v Srednji Italiji in naj bi pomenil: Verrucke nicht die Grenze! Ne premikaj meje.

Prečrkovanje: meze nemunjus Meze ne munjus. Meje ne menjaj.

Horak [3]

V naselju Nova nedaleč od mesteca Rochetta okoli 50 km severno od Rima so v 18. stoletju našli mejni kamen z napisom, ki se bere iz desne na levo. Značilni sta zemljepisni imeni: Nova – Nova in Rochetta – češko Rokytka, Rokytka s pomenom rozeklaný in hrbolatý s pomenom v slovenščini nazobčana in grbinasta.

Napis MEZU NEMUNJI UŠ Mezu neměň už! Meje ne spremeni!

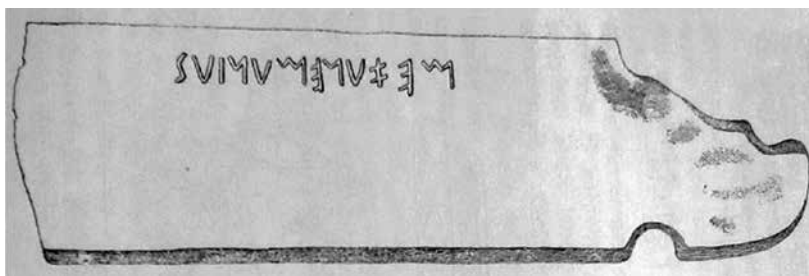
Vodopivec

Napis na pokončnem kamnu je pisan v etruščanskih črkovnih znakih [4] in je lahko tudi nagrobni, saj ima napis navpično smer in je od neba usmerjen k zemlji, kar daje tudi drugačno razumevanje napisa.

Napis ME DUNEMUNIUS ME DUNE MUNI US Meni dan meni ustan!

Pri prečrkovanju sta dve razliki: prvi dve črki sta očitno ločeni s piko, pa ju predhodna avtorja združujeta v skupno besedo MEZI; črko Ž prečrkujeta kot Z, kar je sicer možno, vendar se prav ta znak največkrat pojavi v retijskih napisih, kjer pomeni glas črke D, podoben pa je tudi venetskemu znaku D za črko D [5-6].

Razumevanje napisa kot nagrobnega je dovolj zanesljivo, saj lepo opisuje smrt osebe, ki ji je napis namenjen: mož, žena, otrok in ji želi da ustane v onostranstvu. Pojavljajo se

Slika 2: Etruščanski napis na mejnem ali nagrobnem kamnu [1, 3]

znane slovenske, venetske, retijske, mesapske in starofrigijske besede: *me*, *dun*, *muni*, *us*, ki potrjujejo nagrobno vsebino napisa [6-8].

Glosar

Uporabljene kratice

SK	Slovensko knjižno	[9]	okr	okrajšava
SN	Slovensko narečno		preg	preglas
ME	men, meni – okr, SN, SK		to me	
DUNE	dan – preg, SK		get	
MUNI	muni, meni – preg, SN, SK		to me	
US	us, ust, ustani – okr, SN,SK		get up, resurrect	

Drugi napis

Drugi napis iz Walesa, prikazan na sliki 3, je očitno praslovenski, saj je dobro razumljiv v slovenščini in v nasprotju z dosedanjim razumevanjem odkriva pokopno naravo.

Žunkovič [1]

V Walesu je mejnik, ki je prikazan in je najstarejši na tem območju. Napis zgleda latinski v besedi zagrani pa je očitna slovanska osnova.

Napis se prečkruje	Sagrani vili Cunotami
s pomenom	Grenzstein des Dorfes Cunota.
v prevodu	Mejnik vasi Cunota.

Vodopivec

Prečrkovanje	SAHRANIVILI / KUNOTAMI	<i>Različica</i>
Delitev	SAHRANI V ILI KU NOTA MI	K UNO TAM I
Pomen	Shranjen v ili ko not mi	ko eno tami je
Prosto	Shranjen meni ko je not v ili.	Shranjen v ili ko en je v temi.

Pri prečrkovanju sta dve posebnosti: prvi C je bistveno drugačen in pomeni G, ki s preglasom lahko pomeni tudi H, drugi C pa v etruščanščini pomeni K, mesto najdbe pa je daleč od Etruščanov, zato bi lahko pomenil tudi C ali S.

Tudi ta napis ima pokončno razsežnost in zopet se prične brati zgoraj in se branje končuje spodaj, kar poudarja prehod od življenja v smrt in pokop.

Slika 3: Staroslovenski napis na mejnem ali nagrobnem kamnu [1]

Glosar

SAHRANI	sahrani, shrani, pokoplji – SN, SK	preserve, bury
V	v – SK	in
ILI	ili, ilu – SN, SK	clay
KU	ku, ko – preg, SN, SK	when
NOTA	nota, noter – okr, SN, SK	inside
MI	mi – SK	to me
<i>Različica</i>		
K	k, ko – okr, preg, SN, SK	when
UNO	uno, eno – preg, SN, SK	one
TAM	tam – SK	there
I	je – okr, preg, SK	is

Pojavljajo se znane slovenske, venetske, retijske, mesapske in starofrigijske besede: *sahrani*, *v*, *ili*, *nota*, *mi*, *uno in tam*, ki potrjujejo nagrobno vsebino napisa [6-8].

Literatura

1. M. Žunkovič, *Etymologisches Ortsnamenlexikon*, Bibliothek »Staroslovan«, Heinrich Slovák, Kremsier **1915**, 14-18.
2. V. Vodopivec, *Primerjava obravnave Novilara stele*, Zbornik devete mednarodne konference Izvor Evropejcev, Jutro, Ljubljana **2011**, 159-178.
3. A. Horak, *31 Meznik z Rocchetty*, O Slovanech úplne jinak, co nebylo o Slovanech dosud zmámo, Lipa, Vizovice **1991**, 131-132.
4. V. Vodopivec, *Primerjava branj Pyrgijskih zlatih ploščic*, Zbornik posveta Praprebivalstvo na tleh srednje Evrope, Jutro, Ljubljana **2003**, 51-64.
5. V. Vodopivec, *Zbir retijskih napisov, delitev, prevod in slovar*, Zbornik šeste mednarodne konference Izvor Evropejcev, Jutro, Ljubljana **2008**, 118-136.
6. V. Vodopivec, *Katalog venetskih napisov, besed in prevodov*, Jezikovni temelji starejše slovenske etnogeneze, Jutro, Ljubljana **2010**, 80-175.
7. V. Vodopivec, *Zbir starofrigijskih napisov, delitev, prevod in besednjak*, Zbornik sedme mednarodne konference Izvor Evropejcev, Jutro, Ljubljana **2010**, 31-57.
8. V. Vodopivec, *Katalog mesapskih napisov, besed in prevodov*, Razbiranje ilirskih jezikov, Jutro, Ljubljana 2011, 197-287.
9. *Slovar slovenskega knjižnega jezika*, DZS, Ljubljana, **2002**.

Povzetek

Žunkovič navaja več kamnitih stebrov, ki naj bi bili mejniki, kar naj bi bilo razvidno bodisi iz reliefov ali iz napisov na njih. Reliefi imajo veliko simbolnih pomenov, ki pričajo o kultu rodnosti, napisi na teh stebrih pa so razumljivi v slovenščini in so pokopne narave.